

Vet: wegsnijden of belasten?

2011/77
17 | 10 | 2011

MENSEN

WELVAART

BESCHERMING

'There's no such thing as a free lunch' is zeker in het geval van een ongezonde maaltijd letterlijk te nemen. De gezondheidsuitgaven die door zwaarlijvigheid worden veroorzaakt kosten de Belgische belastingplichtige jaarlijks zo'n 700 miljoen euro. Via een vettaks zou de overheid een deel van dat geld kunnen recupereren. De Engelse Econoom Arthur Pigou ontleende als eerste zijn naam aan heffingen die voor zogenaamde negatieve externe effecten compenseren, maar in puriteins Amerika worden ze vandaag toepasselijk 'sin taxes', of zondebelastingen, genoemd.

Brieuc Van Damme
Fellow

Het voorstel is dus niet nieuw, maar wanneer modelland Denemarken beslist 2,16 euro meer aan te rekenen voor een kiloetje verzadigd vet, luistert iedereen. Zeker wanneer de budgettaire riem moet worden aangespannen en politici het onderste uit de kan zullen moeten halen om nieuwe inkomsten te verdedigen. Het is hoe dan ook een mooie gelegenheid om het recht en onrecht van consumptiebelastingen te bespreken.

Mensen reageren vaak eerst vanuit hun buik en vallen daarvoor terug op een ideologisch kader dat op elke maatschappelijk pro-

bleem wel een hapklaar antwoord heeft. Voor libertariërs zijn belastingen een directe aanslag op hun vrijheid om te consumeren. Op fora à la Ivb.net wordt naar hartenlust tegen de vettaks gefulmineerd. Aan de andere kant van het ideologische spectrum zullen sociaaldemocraten progressieve heffingen verdedigen omdat ze herverdelend werken. Een vettaks treft arme consumenten echter relatief harder dan rijke consumenten. Lang niet iedereen vindt een vettaks met andere woorden een rechtvaardige belasting. Verschillende landen hebben een invoering geprobeerd, maar weinigen zijn erin geslaagd de maat-

“

‘There’s no such thing as a free lunch’ is zeker in het geval van een ongezonde maaltijd letterlijk te nemen.

”

regel ook aan de publieke opinie en het parlement te verkopen.

Dat is opmerkelijk, want om rokers bijvoorbeeld meer te belasten hebben ontwikkelde landen heel wat minder scrupules. Tax-free kost een pakje sigaretten amper een euro, nochtans betalen rokers er tegenwoordig bijna 5 euro voor. Niet-rokers draaien nu eenmaal liever niet op voor die ziekenhuisfactuur.

Of het nu via een nieuwe belasting is, dan wel via meer uitgaven in de ziekteverzekering, de rekening voor een zwaarlijvige bevolking wordt uiteindelijk aan iedereen voorgeschoteld. Die komt in de vorm van een aangetaste levenskwaliteit door meer uitstoot, een minder productieve bevolking, en hogere overheidsuitgaven. Daarom snijdt het libertarische tegenargument geen hout. Parallel zouden de lasten op arbeid verlaagd kunnen worden als men er van uit gaat dat de totale belastingdruk niet mag stijgen. Om voor het regressieve karakter van deze consumptiebelasting te compenseren zouden de lasten op de laagste inkomens proportioneel meer kunnen zakken.

Tot slot gaat het debat over een

vettaks ook over de maatschappelijke rol die we aan de burger in de gezondheidszorg willen geven. Is de patiënt lijdend voorwerp of hefboom? En in welke mate moeten we gezond gedrag belonen en ongezonde gewoontes beboeten? Welke is, met andere woorden, de verantwoordelijkheid van het individu in een sociaal systeem als het onze?

Amerikaanse onderzoekers concludeerden in 2002 dat de gemeten gewichtstoename van de laatste decennia voor 60% kan toegeschreven worden aan vraagfactoren zoals de beperking van fysieke inspanningen op de werkvloer en thuis. De overige 40% schrijven de onderzoekers toe aan het toegenomen aanbod van voedsel (vooral in zijn meest ongezonde vormen), en aan de (relatieve) prijsdalingen van voedsel sinds de jaren '50.

Dat betekent natuurlijk nog niet dat het individu alleen als passief onderwerp binnen de maatschappelijke klijlijnen opereert. We nemen allemaal beslissingen die soms goed, en soms minder goed, voor ons zijn, en waarvan we de gevolgen redelijk goed kunnen inschatten. De verantwoordelijkheid van de obesitasproblematiek volledig in de schoenen van het individu schuiven is met andere

woorden even fout als de rol van het individu volledig te ontkennen. Daarom wordt de burger deels geresponsabiliseerd via een bescheiden heffing. Die maakt een extra beleidsinspanning budgettair mogelijk.

Brieuc Van Damme leidt het gezondheidszorgdepartement van Itinera en doceert economie voor het postgraduaat in Amerikaanse studies van de Universiteit Gent.

Verschenen als opiniestuk in De Tijd van 03/10/2011

Voor duurzame economische groei en sociale bescherming.

ONAFHANKELIJKE DENKTANK

KLARE IDEEËN, KLAAR VOOR ACTIE

Itinera Institute VZW

Leopold II Laan 184d B-1080 Brussel
T +32 2 412 02 62 - F +32 2 412 02 69

info@itinerainstitute.org
www.itinerainstitute.org

Verantwoordelijke uitgever: Marc De Vos, Directeur